

С. О. ВЕРБИЧ

Інститут української мови НАН України
м. Київ, Україна
Електронна пошта: sviatoverb@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4671-1898>

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ОЙКОНІМІВ: У ПОШУКАХ ІСТИНИ

Стаття присвячена оглядові й аналізу концептуальних засад і результатів дослідження В. В. Котович, викладених у монографії «Ойконімія України як лінгвокультурний феномен». Метою своєї студії авторка визначила дослідження назв поселень України (переважно міських) в ономастико-культурологічному аспекті, декодування мовної та позамовної інформації, відображеної в основах аналізованих астіонімів. У чотирьох розділах книги проаналізовано наукові праці, присвячені вивченню української ойконімії в різних аспектах; схарактеризовано мовно-культурну інформацію, яку містять ойконіми України, насамперед власні назви міст; ойконімікон України описано як багатогранне лінгвокультурне явище крізь призму відбиття в конкретних назвах різних проявів життя людей, їхнього уявлення про простір і час, духовність, певну символіку тощо. На жаль, у багатьох випадках В. В. Котович пояснює назви поселень поза їхніми історичними формами, а твірні ойконімооснови аналізує поверхово, нехтуючи їхньою словотвірною структурою та семантикою. Такий підхід часто призводить до хибних висновків як в інтерпретації дериваційної моделі відповідних ойконімів, так і у встановленні їхньої етимології. Наприклад, ойконім *Жмеринка*, що на Східному Поділлі, авторка виводить від імені **Жмерин* + суфікс *-к-а*. Проте первісна назва міста не *Жмеринка*, а *Бокіївці*, відома з кінця XVI ст.: 1598 р. — *Vokijowse*. Назва *Жмеринка* пізніша. Їй, до речі, передувала форма *Жмеринці*. Крім цього, суфікс *-к-а* не виконує посесивної функції. Отже, лінгвокультурологічне дослідження топонімів має перспективу лише в тому разі, якщо воно ґрунтується на фаховому структурно-семантичному та етимологічному аналізі відповідних власних географічних назв з урахуванням їхніх історичних форм та можливих фонетичних змін у часовій площині.

Ключові слова: астіонім, ойконім, лінгвокультурологічний аналіз, словотвір-на (дериваційна) модель, етимологія ойконімів.

Більшості освічених людей, пов'язаних зі сферою наукової діяльності, відомо, що ономастика — це наука про власні назви. Таке визначення, проте, лише узагальнено передає основне завдання цієї галузі мовознавчих досліджень. Адже власні назви можна вивчати в різних аспектах, що й зумовило диференціацію назвознавчих студій за різними напрямками — на описову, історичну, літературну й теоретичну ономастику. Кінець XX — початок XXI ст. ознаменувався появою ще кількох ономастичних напрямів — когнітивного, етнолінгвістичного та лінгвокультурологічного, які пріоритетними визначають такі завдання назвознавчих досліджень: установлення когнітив-

ного індивідуально-присвійного суфікса **-їь*, як-от *Богуслав*, *Володимир* (нещодавно Верховна Рада України перейменувала м. *Володимир-Волинський* на *Володимир*), *Доброміль*, *Житомир*, *Ізяслав*, *Любомль*², *Переяслав* та ін. Зазначимо, однак, що авторка оминула увагою деякі астіоніми цього дериваційного типу, наприклад: смт *Брацлав* (Вінниччина). Ойконім відомий з XI–XII ст. (Малаков : 130). *Брацлав* < *Брацлавль* — утворення з індивідуально-присвійним суфіксом **-їь* від антропоніма **Братьславъ* (з подальшою фонетичною зміною *-г'с- > -ц-*), що є варіантом до *Братиславъ* — так як *Братьмиръ* до *Братимиръ* (Морошкин : 26) — або *Брячиславъ*, пор. давньослов'янське ім'я IX ст. (у сербів та болгар) *Брацлавъ* / *Брячиславъ* (Морошкин : 26); м. *Гнівань* (Вінниччина) < антропоніма *Гнъванъ* (пор. слов'янські відповідники: ст.-болг. *Гневан*, XIII–XIV ст. (Заимов : 65), ст.-пол. *Gniewan*, 1125 р.; Rymut 1: 244) + **-їь*.

У групі астіонімів, мотивованих відкомполітними антропонімами, дослідниця розглядає назву *Бучач* на Тернопільщині, кваліфікуючи її вслід за Д. Г. Бучком як дериват із суфіксом **-їь* від антропоніма *Бучакъ* (с. 95). Така дериваційна модель сумнівна. Від антропоніма *Бучак* справедливо очікувати утворення ойконіма *Бучаків* (*-ова*, *-ово*), адже від особових імен із суфіксальним *-к-* у період функціонування індивідуально-присвійного форманта **-їь* творили ойконіми із суфіксом *-ов* [Мароевич : 79]. Цей ойконім відомий з XII ст. й залишився незмінним до сьогодні. У його основі — незбережений у сучасному українському словникові апелятив **бучач* — дериват із суфіксом *-ач* від дієслова *бучати* 'шуміти, вирувати' (пор. споріднене *бучало* 'глибока яма' [Карпенко : 31]). Лексема **бучач* могла реалізувати семантику **'шум води'*, на потенційність якої вказує топографічна характеристика місцевості, де розташоване це поселення — у вузькій долині на березі р. Стрипи (ІМСР. : 174–175), тобто там, де шумить Стрипа. Цілком можливо, проте, що назва *Бучач* вторинна до форми *Бучачев*: пор. історичну словоформу *Бучачев град*, 1498 р. (СМЛ : 33) — утворення з присвійним суфіксом *-ев* від антропоніма **Бучачь*.

Аналізуючи ойконім *Жашків* (Черкащина), В. В. Котович услід за В. В. Лучиком правильно пов'язує цю назву з іменем *Жашко*, вважаючи його (покликаючись на М. Л. Худаша) вторинним до **Жашко*, що не суперечить істині з огляду на можливу зміну *ж/з*. Не погоджуємось, утім, з авторкою, що ім'я *Заслав* постало з гіпотетичного **Зачаславъ* (с. 97–98). Антропонім *Заслав* < історичного *Ізяславъ*; у записі XII–XIII ст. — *изаславъ* (КЛ : 41, 671). Трансформацію *Ізяслав* > *Заслав* підтверджує подільський ойконім *Ізяслав* на Хмельниччині: 1240 р. — *Изаславль* (ЕСЛГНПР : 64), який упродовж XIV–XX ст. у документах зафіксовано як *Заслав*, *Жаславль*, *Заславль*.

В основі ойконіма *Славута* (Хмельниччина), точніше в його ранній історичній формі *Слаутин*, В. В. Котович убачає (з покликанням на М. М. Торчинського і Н. М. Торчинську) антропонім *Славута*, що оформлений присвійним суфіксом *-ин*. Ця версія небездоганна, оскільки *Слаутин*, як слушно зазначає сама авторка, не первісна назва цього поселення. Як відомо з історичних джерел, місто *Славута* постало на землях с. *Деражня Воля*

² Інакше ойконім *Любомль* пояснює білоруська дослідниця Р. М. Козлова, вважаючи твірний антропонім *Любомль* не відкомполітним ім'ям, а онімізованою формою дієприкметника псл. **l'ubotъ* (див.: Казлова Р. М. Беларуская і славянская гідранімія. Прааславянські фонд. Гомель, 2002. Т. 2. С. 75).

[Степанюк : 60]. Згодом за ним закріпилися паралельні назви — *Шепетин* і *Славутич*, причому першою, основною, було задокументовано *Шепетин*: 1619 р. — в местечку *Шепетинс* або *Славутичс* [Ворончук : 45]. Назву *Шепетин* дослідниця не пояснює. З погляду словотвору це дериват із присвійним суфіксом **-ин** від антропоніма *Шепета*, пор. споріднене укр. прізвище *Шепетя* (Редько 2 : 1197). А *Славутич* — це аналогічне утворення до посесивів з формантом **-ин**, мотивоване гідронімом *Славути*: місто розташоване на березі р. Славути [Берковський : 41].

У підрозділі 2.1.3. «Астіокультуроніми, мотивовані відапелятивними антропонімами (мікрокод ВАА)» схарактеризовано назви міських поселень, мотивовані антропонімами з апелятивними основами. Дослідниця зазначає, що «мікрокод “Відапелятивні антропоніми” (ВАА) репрезентовано такими астіокультуронімами: *Апостолове*, *Баранівка*, *Барвінкове* <...>» (с. 114). Етимологічні тлумачення деяких ойконімів цього ряду потребують додаткового коментаря. Так, назву м. *Гайсин* (Вінниччина) авторка виводить від антропоніма *Гайса*, оформленого присвійним суфіксом **-ин** (с. 125). Однак найраніше зафіксована форма цієї назви — *Айсин*: 1545 р. — *Айсинь* (ЛІМ : 231). Форму *Гайсин* засвідчено пізніше. Це дає підстави пояснювати ойконім *Гайсин* як фонетично вторинний щодо *Айсин*. В основі назви *Айсин* — антропонім *Айса*, пор. арабські імена *Айса* (Ісус), *Айсе* (Веселовский : 10). Найімовірніше, цей арабський антропонім належав представникові якогось із тюркських племен, який тут оселився. На підтвердження пропонованої версії наведемо інші назви поселень Вінниччини, етимони яких сягають генетично тюркських основ: *Гальжбіївка*, *Дахталія*, *Ольчедаїв* та ін. Назва ж *Гайсин* виникла, очевидно, в результаті фонетичної адаптації (поява приставного г-) тюркської антропонімооснови на місцевому слов'янському ґрунті.

Виникають питання і щодо тлумачення ойконіма *Жмеринка*, що на Східному Поділлі. В. В. Котович уважає, що цю назву мотивовано відапелятивним ім'ям **Жмерин* + суфікс **-к-а**, додаючи, що це поселення відоме в джерелах XVII–XVIII ст. у формі *Zmierunces* (с. 130). Зауважмо, що первісна назва міста не *Жмеринка*, а *Бокіївці*, відома з кінця XVI ст.: 1598 р. — *Vokijowce* (Крикун : 212); *Żmeryniec* — це форма родового відмінка, а не називного, пор. фіксацію 1623 р.: *z ... Żmeryniec* (Żdz. 21 : 631). Тобто початкова форма цієї назви — *Жмеринці* < групової назви мешканців *жмеринці* < **Жмерин* < антропоніма **Жмера*, очевидно, фонетичного варіанта до *Жмир*, зафіксованого як українське прізвище (Редько 1 : 364); суфікс **-к-а** не виконує присвійної функції. Його основне значення — відношення до ознаки, вираженої твірною основою.

Малоймовірною видається також версія про зв'язок ойконіма *Тячів* (Закарпаття) з гіпотетичним антропонімом **Тяч* (с. 149), який не має підтвердження серед слов'янських особових назв. Можливо, це присвійний дериват від угорського антропоніма *Técs* (Kiss 2 : 627; Zsolt : 139). На нашу думку, цей астіонім треба етимологізувати інакше. З історичних джерел відомо, що в середині XIII ст. тут оселилися саксонці, назвавши своє поселення *Teutschau* (у перекладі українською — *Німецька Долина*) [Штефуровський : 203]. Угорська форма ойконіма *Técső* — результат фонетично-словотвірної адаптації д.-нім. *teutsch* ‘німецький’ (Kluge : 199) + *Au* ‘долина’. Хронологічно пізніші форми *Тячово*, *Тячів* постали з угор. *Técső* на місцевому українському ґрунті: угор. **-ő** в закарпатському говорі звучить як **-ев-** [Лизанець : 43].

Суто формальним видається пояснення ойконіма *Чортків* (Тернопільщина) як утворення з присвійним суфіксом **-ів** (< **-ов**) від антропоніма *Чорток* (с. 153). Найдавніша письмова фіксація цієї назви — *Чартков*, 1375 р. (Федоришин : 46). Це дає підстави припускати, що *Чортков* < *Чартков* < антропонімооснови *Чартк-* < прізвища власника цієї місцевості Єжи *Чартковського*, вихідця з поселення *Чартек* у Серадзькому воєводстві Польщі (Томчук : 31).

Отже, як бачимо, пояснення назв поселень поза їхніми історичними формами, аналіз твірних ойконімооснов без урахування можливих фонетичних змін у їхній структурі часто призводять до хибних висновків як в інтерпретації дериваційної моделі відповідних ойконімів, так і у встановленні їхньої етимології.

У підрозділі 2.1.4. «Астіокультуроніми, мотивовані християнськими та нехристиянськими іменами (мікрокод Х/НХІ)» схарактеризовано ті назви міських поселень України, що мотивовані християнськими іменами та їхніми народнорозмовними варіантами, наприклад: *Авдіївка*, *Василівка*, *Макіївка* та ін. Серед них і ойконім *Ізмаїл*, що на Одещині. Дискусійним видається віднесення цього астіоніма до вказаного переліку, оскільки це поселення було найменовано не на честь християнського мученика — перса *Ізмаїла*, про якого згадує В. В. Котович (с. 163). Можливі дві версії щодо походження ойконіма *Ізмаїл*: 1) результат турецької адаптації первісної назви *Сміл* (так вважає історик О. Серета (Серета : 62); 2) місто названо на честь воєначальника султана Баязета — *Ісмаїла*, який у 1484 р. завоював тутешню твердиню (Джерела : 24 ; Челебі : 6). Отже, обидві викладені версії заперечують зв'язок ойконіма *Ізмаїл* з відповідним ім'ям згаданого християнського мученика. Хибне припущення авторки про етимологію первісної назви цього міста — *Сміл* у гнізді лексики псл. **smol-* 'смола' (с. 163). За матеріалами історичних джерел, назва *Сміл*, відома із IV ст., не відбиває у своїй структурі етимологічного *o*. Зауважмо, що перехід *o* > *i* в новозакритому складі — явище пізньої доби. Пам'ятки фіксують його з XIII ст. (ІУМФ : 274–275).

До переліку ойконімів, твірні основи яких мотивовані християнськими іменами, В. В. Котович відносить і назву м. *Гадяч* на Полтавщині (с. 158). Дослідниця, покликаючись на В. В. Лучика, вважає його посесивом із суфіксом ***-їь** від антропоніма **Гадякъ* < християнського імені *Гаад* (с. 172). Проте, як уже йшлося, індивідуально-присвійний суфікс ***-їь** не сполучався з іменами із суфіксальним **-к-**.

У підрозділі 2.2. «Антропонімний груповий код (АГК)» проаналізовано назви, що мають форму множини, граматичними показниками якої є суфікси **-ич-і**, **-ів-ці**, **-ин-ці**, **-ани** / **-яни** й фіналь **-и** / **-і**. До таких ойконімів авторка зараховує і назву м. *Герца* (Чернівецьчина), зважаючи на форму 1436 р. «из *Герць*», яку наводив Ю. О. Карпенко (с. 176). Однак пропонується етимологія неоднозначна, оскільки ойконім можна виводити і від суміжного гідроніма *Герца* (тепер *Герцушка*) — р., п. Пруту л. Дунаю (СГУ : 130).

У підрозділі 2.3.2. «Меморіальні астіокультуроніми, мотивовані ойконімами, агонімами, хрононімами (мікрокод МО/АГ/Хр)» розглянуто назви міських поселень, твірні основи яких пов'язані з іншими ойконімами або мотивовані назвами певних свят, культових споруд, символічними датами. Загалом усі ці меморіальні назви мають прозору етимологію, і їх тлумачення не викликає заперечень. Варто, однак, уточнити інформацію про походження астіоніма *Одеса*. Погоджуємося з тим, що цей ойконім пов'язаний

SOURCES

- Chelebi Chelebi Evliia (1997). *Knyha podorozhi. Pivnichne Prychornomor'ia*. V. H. Kushnir (Comp.). Odesa: Hermes. [In Ukrainian].
- Chernyh Chernyh P. Ya. (1999). *Istoriko-etimologicheskij slovar' sovremennogo russkogo yazyka: in 2 vols. Vol. 1–2*. Moscow: Russkij yazyk. [In Ukrainian].
- Dzherela Dzherela istorii Pivdennoi Bessarabii (z davnikh chasiv do kintsia XIX st.). (2013). O. M. Lebedenko, L. F. Tsyhanenko, H. V. Vietrova etc. (Comps.). Izmail: RVV IDHU. [In Ukrainian].
- EIU Entsyklopediia istorii Ukrainy (2003–2019). V. A. Smolii (Chief Ed.). Vol. 1–10. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- ESLHNPR Etymolohichniy slovnyk litopysnykh heohrafichnykh nazv Pivdennoi Rusi (1985). I. M. Zheliezniak, A. P. Korepanova, L. T. Masenko, O. S. Stryzhak (Eds.). Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- ESSYa Etimologicheskij slovar' slavyanskih yazykov: Praslavyanskij leksicheskij fond. (1974–2018). O. N. Trubachev, A. F. Zhuravlev, Zh. Zh. Varbot (Eds.). Moscow: Nauka, (1–41). [In Russian].
- Fedoryshyn Fedoryshyn P. S. (2019). *Svitlo i tini chortkivskykh zamkiv (Storinkamy istorii mista (XI–XVIII st.))*. Knyha persha. Ternopil: Terno-hraf. [In Ukrainian].
- Hrinchenko Slovar ukrainskoi movy (1907–1909). B. D. Hrinchenko (Comp.). Vol. 1–4. Kyiv. [In Ukrainian].
- IMSVnts. Istoriiia mist i sil Ukrainskoi RSR: in 26 vols. Vinnytska oblast (1972). Kyiv: Holovna redaktsiia URE AN URSSR. [In Ukrainian].
- IMSTr. Istoriiia mist i sil Ukrainskoi RSR: in 26 vols (1973). Ternopilska oblast. Kyiv: Holovna redaktsiia URE AN URSSR. [In Ukrainian].
- IUMF Istoriiia ukrainskoi movy. Fonetyka (1979). M. A. Zhovtobriukh, V. M. Rusanivskiy, V. H. Skliarenko (Eds.); V. V. Nimchuk (Resp. Ed.). Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- Kandel Kandel V. L. (1981). *Svaliava. Putivnyk ukrainskoiu ta rosiiskoiu movamy. Uzhhorod: Karpaty*. [In Ukrainian].
- KL *Kievskaya letopis'* (2017). I. S. Jur'eva (Ed.). Moscow: Izdatel'skij dom YaSK. [In Ukrainian].
- Kiss Kiss L. (1997). *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Vol. 1–2. Budapest.
- Kluge Kluge F. (1975). *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. Berlin; New-York: de Gruyter.
- Krykun Krykun M. (2008). *Bratslavske voievodstvo u XVI–XVIII stolittiakh: Statti i materialy*. Lviv: Vydavnytsvo Ukrainskoho Katolytskoho Universtytu. [In Ukrainian].
- LM *Lytovska metryka* (2005). *Knyha 561: Revizii ukrainskykh zamkiv 1545 roku*. V. Kravchenko (Ed.). Kyiv: [no publ.]. [In Ukrainian].
- Malakov Malakov D. V. (1982). *Po Braclavshchine (ot Vinnicy do Tul'china)*. Moscow: Iskusstvo. [In Ukrainian].
- Mykhailovskyi Mykhailovskyi V. (2021). *ISTORIIA, MOVA, HEOHRAFIIA: toponimy serednovichnoho Podillia*. Kyiv: Tempora. [In Russian].
- Moroshkin Moroshkin M. (1867). *Slavyanskij imenoslov ili sobranie slavyanskih lichnyh imen v alfavitnom poryadke*. Saint Petersburg: Tipografiya 2 Otdeleniya sobstvennoj E. I. V. kancelyarii. [In Russian].

- Murzaev Murzaev E. M. (1984). Slovar' narodnyh geograficheskikh terminov. Moscow: Mysl'. [In Russian].
- OAIUM Onomastychnyi arkhiv Instytutu ukrainskoi movy NAN Ukrainy. [In Ukrainian].
- Ohiienko Ilarion (Ohiienko I.; mytropolyt). (1979–1994). Etymolohichno-semantychnyi slovnyk ukrainskoi movy = Etymological and semantic dictionary of the Ukrainian language: in 4 vols. Yu. Mulyk-Lutsyk (Ed.). Winnipeg: Volyn. [In Ukrainian].
- Redko Redko Yu. (2007). Slovnyk suchasnykh ukrainskykh prizvyshch: in 2 vols. Lviv: Naukove tovarystvo im. T. Shevchenka. [In Ukrainian].
- Rossiya Rossiya. Polnoe geograficheskoe opisanie nashego Otechestva (2011). Vol. 14. Novorossiya i Krym. Priroda. Naselenie. Zamechatel'nye naselennyye mesta i mestnosti. V. P. Semenov-Tyan'-Shanskij (Ed.). Reprint. Kharkiv: Saga. [In Russian].
- Sak Sak Yu. (1986). Istoriiia kultury — pershodzherela. «Historia Carpatoruthenorum» Mykhaila Luchkaia (1789–1843). Prodovzhennia druhoho tomu z poperednoho nomera NZ MUK. *Naukovyi zbirnyk Muzeiu ukrainskoi kultury u Svydnyku*. Priashiv, (14), 93–259. [In Ukrainian].
- SHU Slovnyk hidronimiv Ukrainy (1979). A. P. Nepokupnyi, K. K. Tsiluiko, O. S. Stryzhak (Eds.). Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- Sereda Sereda O. (2009). Naseleni punkty Pivnichno-Zakhidnoho Prychornomor'ia za osmanskymy dzherelamy: problema datuvannia ta istorychnoho rozvytku. *Chornomorska mynuvshyna. Zapysky Viddilu istorii kozatstva na pivdni Ukrainy Naukovo-doslidnoho instytutu kozatstva Instytutu istorii Ukrainy NAN Ukrainy: zbirnyk naukovykh prats*. O. A. Bachynska (Ed.). Odesa, (4), 55–72. [In Ukrainian].
- SML Slavyano-moldavskie letopisi XV–XVI vv. (1976). F. A. Grekul (Comp.). Moscow: Nauka. [In Russian].
- Tymchenko Tymchenko Ye. (2002–2003). Materialy do Slovnyka pysemnoi ta knyzhnoi ukrainskoi movy XV–XVIII st. V. V. Nimchuk, H. I. Lysa (Eds.). Kyiv; New York. [In Ukrainian].
- Tomchuk Tomchuk V., Haskevych O. (2007). Ternopilshchyna turystychna: putivnyk. Kremenets: Vydavets Tomchuk V. Yu. [In Ukrainian].
- Perfeckij Perfeckij E. (1924). Sociálně-hospodářské poměry Podkarpatské Rusi ve století XIII–XV. (s mapou Podkarpatska). Bratislava: [no publ.].
- Rymut Rymut K. (1999–2001). Nazwiska polaków. Słownik historyczno-etymologiczny. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka polskiego PAN. Vol. 1–2.
- Veselovskij Veselovskij S.B. (1974). Onomastikon: Drevnerusskie imena, prozvissha i familii. Moscow: Nauka. [In Russian].
- Zaimov Zaimov Y. (1988). Balgarski imennik. Sofia: Izdatelstvo na balgarskata akademiia na naukite. [In Bulgarian].
- Zhelekhovskiy Malorusko-nimetskyi slovar. Ye. Zhelekhovskiy, S. Nedilskiy (Eds.). Lviv, 1886. Vol. 1–2. [In Ukrainian].
- Zsolt Zsolt S. (2012). Máramaros megye helységneveinek etimológiái szótára. Nyíregyháza: Bessenyei könyvkiadó.
- Źdz. Źródła dziejowe (1876–1915). A. Jabłonowski (Ed.). Warszawa: [no publ.]. T. 1–24.

S. O. VERBYCH

Institute of Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

E-mail: sviatoverb@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4671-1898>

LINGUOCULTURAL INTERPRETATION OF OIKONYMS: QUEST FOR THE TRUTH

The article is devoted to the review and analysis of the conceptual foundations and results of the study by V. V. Kotovych, set out in the book «The Oiconym of Ukraine as a linguistic and cultural phenomenon: monograph» (2020). The study aims at studying the names of settlements (mostly urban) in Ukraine in the onomastic and cultural aspect, decoding linguistic and extralinguistic information reflected in the basics of the analyzed concepts. In four chapters of the monograph are analyzed scientific works devoted to the study of Ukrainian oikonymy in different aspects; the linguistic and cultural information contained in the oikonyms of Ukraine (first of all the proper names of cities) is characterized; the Ukraine oikonyms is described as a multifaceted linguistic and cultural phenomenon through the prism of reflection in specific names of various manifestations of people's lives, their ideas about space and time, spirituality, certain symbols, etc. Unfortunately, in many cases V. V. Kotovych explains the names of settlements outside their historical forms, and analyzes the creative bases superficially, neglecting their word-forming structure and semantics. This approach often leads to erroneous conclusions both in the interpretation of the derivation model of oikonyms and in establishing their etymology. For example, the author derives the oikonym *Zhmerynka* in Eastern Podillya on behalf of **Zhmeryn* + the suffix *-k-a*. However, the original name of the city is not *Zhmerynka*, but *Bokiiivtsi*, known since the end of the XVI century: 1598 — *Bokijowce*. The name *Zhmerynka* is later. By the way, she was preceded by the *Zhmerynka* uniform. In addition, the suffix *-k-a* does not perform a possessive function. Thus, linguistic and cultural research of toponyms has prospects only if it is based on professional structural-semantic and etymological analysis of the respective geographical names, taking into account their historical forms and possible phonetic changes in the time plane.

Keywords: astonym, oikonym, linguoculturological analysis, word-forming (derivational) model, etymology of oikonyms.

Дата надходження до редакції — 06.04.2022

Дата затвердження редакцією — 13.04.2022